

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Concertationis, Hvivs Secvli Sapientivm Ac Theologorum, super erroribus moderni temporis

Bundere, Jan van den

Venetijs, 1548

De poenitentia, ti. 13

urn:nbn:de:hbz:466:1-36077

let mandatum Dei: nihil ad intentum tuum. Præceptū do-
mini datum in principio humani generis, Crescite et mul-
tiplicamini: non singulos constringit. Quemadmodū si-
gna à Christo data ecclesiæ, dum ait. Signa eos qui credi-
derint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eijcient: Ioan. 16.
linguis loquentur nouis: serpentes tollent: Et si mortiferū
quid biberint, non eis nocebit. Hæc signa (inquam) nō ha-
bet quisq; fidelis: Nam Paulus ait. Alij per spiritum datur 1. cor. 12.
sermo sapientiæ: alij sermo scientiæ: alteri fides: alij gra-
tia sanitarum: alij operatio uirtutū. Hæc omnia operatur
unus atq; idem spiritus, diuidens singulis prout uult. Vni-
uersalis ecclesiæ omnia hæc habet: singulares uerò perso-
næ particularia quædam adeptæ sunt. Necesse nanq; fuit
prius plantare syluā, & crescere, ut esset quod postea pos-
set excidi. Iam uerò repleta terra, non singulos quosque
obligat præfatū præceptum: alioquin illius præcepti trās-
gressores fuissent Hieremias, Ioannes, Agnes, Cecilia, Ca-
tharina: imò & ipse Christus operā matrimonio non dan-
tes: Quos eo crimine maculare, præsumet nemo.

DE POENITENTIA.

TITVLVS XIII.

ARTICVLVS I.

DVodecimo suo articulo docent Germa- R H E T.
ni, qd lapsis post baptismum, contingere
potest remissio peccatorum, quocunq;
tempore conuertuntur ad poenitentiam.

Huic & tuo articulo subscribimus. Pn̄a enim nunquā THEO.
sera, si tamen uera, ut habet Cyprianus contra Demetria-
nū, tractatu primo, Et in sermone de cœna domini. Non

DE POENITENTIA.

est tam immane scelus, quod non donat Deus uere poenitentem, qui ait: Quacumque hora auerterit se impius ab impietate sua, & tēcerit iustitiā, oīum iniquitatum eius non recordabor. Quod perspicuum fit in latrone, cui in ultimo spiritu poenitenti dictum est, Hodie mecū eris in paradiso. Sed ne disceptemus de uoce (cū de re agatur) quid poenitentiam uocas? Articulus. 2.

RHET. Optima poenitentia, inquit noster Lutherus, est noua uita, cōformiter ad Ambrosium dicentem. Hæc est uera poenitentia, cessare à peccato. Non enim ait Saluator Marth. Magdalenæ, aut adulteræ. Ieiuna: peregrinare: induere cilicio: abstine à carnibus. Sed adulteræ ait. Vade, & amplius noli peccare. Et Magdalenæ. Vade in pacem. **Luce. 8.** Fides tua te saluā fecit. Sufficit itaq; credere culpam condonari, & mores in melius cōmutare.

Luce. 7.

THEO. Optimè sentis Rhetor, dicens, quod pñia sit ueteris uite expoliatio, ac nouæ idutio. Dicit enim Chris. hom. 80 ad populum. Non à pristinis tantū malis desistere, sed etiā meliora sequi officia, dicitur pñia. Ait quoq; regius propheta. Declina à malo, et fac bonū. Et Isido. de sum. bon.

De poeni. dist. 3. ca. Irrisor est, et nō poenitēs, qui agit adhuc qd' poenitet. Sed **irrisor.** neq; hoc sat erit uere poenitēti. Dicimus nāq; qd' aliud sit poenitere et aliud probè & bene uiuere. Nō quòd poenitere non sit probè uiuere, sed quia non quodlibet bene uiuere dicitur poenitere. Omnis nanque ad æternam uitam peruenturus, ut bene uiuat necesse est, attestante Saluatore.

Matt. 19. re. Si uis ad uitā ingredi, serua mandata. Et propheta David. **Psalms** uid. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo: aut quis quiescet in monte sancto tuo? Qui ingreditur sine macula

la, & operatur iustitiam. Sed hæc uita non sufficit pœni-
 tenti, dicente domino. Non ueni uocare iustos, sed peccato. *Lucæ. 5.*
 res ad pñiam. Non quòd iustos nō uocauerit, qui misit ser. *Matt. 22.*
 uos suos uocare inuitatos ad nuptias. Qui ait. Venite ad *Matt. 11.*
 me omnes qui laboratis, & onerati estis: & ego reficiam
 uos. De quo ait *Marcus. 3.* Vocauit ad se quos uoluit ipse. *Marc. 3.*
 Et *Apost.* Quos prædestinauit: hos et uocauit. Sed quòd *Roma. 8.*
 aliter iustos, aliter uocat peccatores: illos ad continuandā
 uitam probam: hos ad lamentū & fletum. De priori uo-
 catione dicitur. *Negociamini dum uenio. Contendite in-* *Luc. 19.*
trare per angustam portā. Qui perseuerauerit usque in *Luc. 13.*
finem, hic saluus erit. De secunda. Pñiam agite: appropin *Matt. 10.*
quabit regnum cœlorum. Et iterum. Nisi pñiam egeritis: *Matt. 3.*
omnes simul peribitis. De utriusque uita dicitur. Gaudiū *Luc. 13.*
est in cœlo super uno peccatore pñiam agente: quā su- *Luc. 15.*
per nonaginta nouem iustis, qui non indigent pñia. Quid
sit hæc pñia, deducit Tertul. i lib. de pñia. Nec obsistit no-
stræ snæ quod obijcis. Quis enim pro suo delicto tantū
perpeffus est uerecundia, sicut adultera illa? Quis pecca-
tum suū deplanxit, ut Magdalena? De hac Greg. hom. 33.
Quot in se habuit oblectamenta: tot de se inuenit holo-
causta, & cætera, ut infrā titu. 16. arti. 4. Matthæi quo-
que uita quid nisi pñia fuit?

Articulus. 3. REHT.

Proba uita nōne pœnitentia est?

THEO.

Proba uita indigent omnes iusti, non autem indigent *Lucæ. 15.*
 pñia, ut ait Saluator. Igitur aliud est simplex bona uita.
 & aliud pñia. Superaddit enim pñia ad probā uitam, uin-
 dictam priorum delictorū. Aliter nāque obligamur Deo
 ratione beneficiorum acceptorū, & aliter ratione pecca-
 torum cōmissorum. Ratione beneficiorū debemus ei gra-

tiam & probam uitam. Ratione delictorum pñiam, attes-

stante Hiero. qui ait contra Iovinian. lib. 2. cap. 47. epi. 6.

Aliud est poenitentem esse, & lachrymis ueniam deprecari.

Aliud semper esse cum patre: quod est probè uiuere. Et

De poeni. August. in sermone de pñia. Non sufficit mores in melius

dist. 1. cap. cōmutare, & à præteritis malis recedere, nisi etiā de his

nō sufficit. quæ facta sunt satisfiat domino per pñiæ dolorē, per huius

militatis gemitum, per contriti cordis sacrificium, coopera-

rantibus eleemosynis, et ieiunijs. Et rursus in lib. de pñia.

De poeni. Poenitere est poenā tenere, ut semper puniat in se ulciscen-

dist. 1. 3. c. do, quod cōmisit peccando. Poena enim propriè dicitur

poenitere læsio quæ punit, uindicans quod quisque commisit. Pñia

est. itaque est uindicta semper puniens in se quod dolet com-

misisse. Hanc pñiam definiuit Gregorius hom. 34. dicens.

Pñiam agere, est perpetrata mala plangere, & plangen-

da nō perpetrare. Ad quam idem hortatur hom. 39. dum

ait. Mala quæ fecimus, per quotidiana lamenta diluamus.

transactas nostras nequitias, surgentia ab amore Dei &

proximi recta opera superent. Hanc differre à proba ui-

ta docuit & Ambro. lib. 2. de pñia, cap. 10. sic inquit.

Facilius inueni qui innocentiam seruauerunt (quæ utique

est proba uita) quàm qui congruè egerunt pñiam. An illā

quispiam pñiam putat, ubi acquirendæ ambitio dignita-

tis, ubi uini effusio, ubi ipsius copulæ coniugalis usus? Re-

nunciandū est seculo, somno ipsi minus indulgendū, quàm

natura postulet. Interpellandus est gemitibus Deus: inter-

rumpendus est suspirijs: sequestrandus orationibus: uiuen-

dum ita, ut uitali huic moriamur usui, seipsum sibi homo

abneget, & totus mutetur. Et Chrysost. de pñia hom. 41.

sic habet. Poenitentem irasci nō oportet, neque seuire: sed

conteri, tanquam condemnatum non habentem fiduciam, tanquam iudicatum reum, tanquam ex sola saluari misericordia debentem: tanquam ingratum erga benefactorem redargutum: tanquam imundum & reprobum: tanquam innumeris dignum supplicijs. Si hæc cogitat, non irascetur: non indignabitur: sed lugebit & flebit, gemet, & conqueretur per noctem et diem. Poenitentem nunquam oportet obliuioni peccatum tradere, sed Deum quidem rogare, ne eius meminerit. Iesum uero ipsius nunquam obliuisci. Dicitur proinde in concilio Romano contra Nouatū. Lapsi in certamine fraterna miseratione sunt curandi, & fomentis pñæ medicādi: ut habet histo. eccle. lib. 6. c. 34. Histo. quippe triparti. lib. 9. cap. 30. docet quam subierit pñam Theodosius Imperator p occisione Thessal. octo mensium spatio, &c. Huius etiam exemplum oculis nostris obiecit Ambrosius in Apologia David, cap. 4. Peccauit, inquit, David, quod solent reges: sed pñam gessit: fleuit & ingemuit: quod non solent reges. Confessus est culpam: obseruauit indulgentiam: humi prostratus deplorauit ærūnam, ieiunauit, orauit. Quid horū fecisset, si non deliquisset? Et Hiero. in regula monachorum cap. 14. Saccus, ait, & ieiunium arma sunt pñæ. Ieiunium curat uulnera delinquentis, curatosq; sanctificat. Ieiunio passiones corporis, oratione, pestes sanandæ sunt mētis. Hoc ipsum docuit & Saluator dum ait. Væ tibi Corozaim. Væ tibi Bethsaida: quia si in Tyro & Sydone facta fuissent signa quæ facta sunt in te, olim in cinere & cilicio pñam egissent. Hanc pñam cōmendauit Christus etiam in Niniuitis, quam factam in ieiunio & cinere & sacco tradit Ionas propheta. De eadē uide suprā tit. 9. art. 3. Hoc ipsum Iona. 3.

DE CONTRITIONE

Roma. 6. uoluit & Paulus, dicēs. Sicut exhibuistis membra uestra
seruire inmunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc
exhibete membra uestra seruire iustitiæ in sanctificatio-
nem, ut scilicet quantū glorificauit se homo, & in delicto
Apoc. 18. fuit: tantū assumat tormentū, et luctum. Exigit enim pla-
ctum à nobis pñia præteritæ cōuersationis. Exigit fletum
desyderium futuræ beatitudinis, ut ait Bernar. sermo.
in capite Ieiunij. Vides itaque quō aliud est simplex bo-
na uita, quæ sine gemitu, et fletu, aut graui afflictione co-
poris esse ualet: & aliud pñia, quæ superaddit priori bo-
næ seu probæ uitæ debitum gemitū, fletum, &c. Hoc quo-
que dicit Cypri. lib. 1. epist. 3. loquens sic cōtra Felicem
Fortunatum, & alios pseudoepiscopos. Honor ergo de-
tur Deo, quādo sic Dei maiestas & censura cōtemnitur,
ut cum indignari se ille, & irasci sacrificantibus dicat, &
cū poenas æternas, et supplicia cōminetur, proponatur
crilegis atque dicatur, ne ira cogitetur Dei, non timeat
iudicium domini, ne pulsetur ad ecclesiā Christi, sed sub-
ta pñia, nec ulla exomologesi criminis facta, despectu
episcopis atque calcatis, pax à non ueris presbyteris ueris
bis fallacibus prædicetur? Dicit quoque Tertul. in libr. de
præscrip. hæreti. Hæretici negant Deum timendū: itaque
libera sunt illis omnia & soluta.

DE CONTRITIONE TITVLVS XIII. ARTICVLVS I.

RHE T.

Constat pñia his duabus partibus: altera
est contritio, seu terrores incussi consci-
entiæ agnito peccato: Altera est fides, quæ